

Předmluva.....	8
Poznámka překladatele	11

ČÁST I.

1. Úvod.....	14
1.1 Klíčové kompetence.....	14
1.2 K pojmu kompetence	16
1.3 Podmínky pro kompetentní jednání	19
<i>Základy kompetence – 19 Podněty pro kompetentní jednání – 22 Důvěra ve vlastní kompetence – 24</i>	
<i>Kompetence jako skrytá volní dispozice – 26</i>	
2. Ke koncepci waldorfské školy	29
2.1 Kompetence a individualita	30
2.2 Získávání kompetencí a vývojové úkoly	32
2.3 Časové perspektivy získávání kompetencí	37
<i>Získávání kompetencí z krátkodobé perspektivy – 38</i>	
<i>Získávání kompetencí ze střednědobé perspektivy – 40</i>	
<i>Získávání kompetencí z dlouhodobé perspektivy – 43</i>	
2.4 K praxi waldorfské pedagogiky	51
<i>Odborné kompetence – 52 Metodické kompetence – 54</i>	
<i>Sociální kompetence – 55 Osobnostní kompetence – 57</i>	
2.5 Kompetence školně zralého dítěte.....	58
3. Rozvoj kompetencí	62
3.1 Výchozí vyjasnění pojmů	62
3.2 Rozvoj kompetencí a učení.....	65

3.3	Pokus o schematické znázornění rozvoje kompetencí.....	71
3.4	Rozvoj kompetencí na příkladu výuky cizích jazyků	79
	<i>Od 1. do 3. ročníku – 79</i>	
	<i>Výuka cizích jazyků od 4. ročníku – 82</i>	
4.	Dítě v devátém / desátém roce života	85
4.1	Typický vývoj v daném věku.....	85
4.2	Kompetence v devátém / desátém roce života	87
	<i>Odborné a metodické kompetence – 87</i>	
	<i>Sociální kompetence – 98 Osobnostní kompetence – 100</i>	
5.	Dvanáctý rok: přechod k dospívání	102
5.1	Hlavní znaky vývoje v přechodu k dospívání	102
	<i>Růst a hormonální změny – 102 Vztah ke světu – 103</i>	
	<i>Dýchání a pocity – 103</i>	
5.2	Vývojové úkoly při přechodu k dospívání	104
	<i>Hledání identity – 104 Hra a realita – 104</i>	
	<i>Cítění – 104 Rozvoj morálního vědomí – 105</i>	
5.3	Současné jevy ve „středu dětství“	108
	<i>Biologická akcelerace – 109 Sociální prostředí – 110</i>	
	<i>Samostatnost – 110 Používání médií a počítačů – 111</i>	
5.4	Vývojové úkoly na přechodu k dospívání.....	114
5.5	Zachování dětství	115
5.6	Kompetence ve dvanáctém roce života.....	117
	<i>Odborné kompetence – 117 Metodické kompetence – 134</i>	
	<i>Sociální kompetence – 137 Osobnostní kompetence – 138</i>	
6.	Kompetence ve věku čtrnácti let. Konec času třídního učitele...	141
6.1	Odborné kompetence.....	142
	<i>Mateřský jazyk (němčina) – 143 Divadelní hra</i>	
	<i>v 8. ročníku – 145 Matematika – 146 Fyzika – 148</i>	
	<i>Chemie – 150 Zeměpis – 151 Astronomie – 152</i>	

Biologie – 152 | Sexuální výchova – 153 | Dějepis – 154
Výtvarná výchova – 155 | Ruční práce – 155
Dílny – 156 | Zahradnictví – 156 | Cizí jazyky – 157
Hudební výchova – 158 | Tělesná výchova – 158
Eurytmie – 159 | Shrnutí – 160

6.2	Metodické kompetence.....	164
6.3	Sociální kompetence.....	166
6.4	Osobnostní kompetence.....	168

ČÁST II.

7.	Adolescence.....	174
7.1	Antropologický vývoj.....	174
7.2	Puberta, adolescence, raná dospělost.....	178
7.3	V cizím domě. Tělesné změny v pubertě	180
	<i>Kostra – 180 Zrání orgánů – 181</i>	
7.4	Tělesné fenomény a jejich psychosociální důsledky – vývojové úkoly	183
	<i>Tělo a duše – proporce – 184 Hlas – 185 Mozek – 186</i> <i>Pohlavní zralost – 189 Vývojové úkoly do 12. ročníku – 195</i>	
7.5	Vývojové úkoly v adolescenci – shrnutí a přehled.....	196
	<i>Přehled vývojových úkolů – 196</i> <i>Vývojové úkoly ve srovnání – 198</i>	
8.	Kompetence v rámci vývojových úkolů střední školy.....	200
8.1	Metodické kompetence od 9. do 10. ročníku	203
	<i>Aspekty sociálních a osobnostních kompetencí v 9. a 10. ročníku – 205 Sociální dovednosti v 9. a 10. ročníku – 208</i> <i>Osobnostní kompetence v 9. a 10. ročníku – 211</i>	
8.2	Kompetence na středním stupni – 9. a 10. ročník	212
	<i>Němčina (mateřský jazyk) – 212 Cizí jazyky – 214</i> <i>Zeměpis – 218 Dějepis – 220</i>	

<i>Společenské vědy v 9. až 12. ročníku</i>	– 223
<i>Sexuální výchova v 9. a 10. ročníku</i>	– 224
<i>Umělecká výchova</i>	– 225 <i>Matematika</i> – 227
<i>Biologie</i>	– 231 <i>Astronomie</i> – 233 <i>Fyzika</i> – 233
<i>Chemie</i>	– 237 <i>Technologie</i> – 238 <i>Výpočetní technika – informatika</i> – 241 <i>Hudební výchova</i> – 243
<i>Eurytmie</i>	– 244 <i>Umělecká výchova</i> – 248
<i>Ruční práce / dílny</i>	– 257
8.3 Dodatek ke kapitole 8	261
9. Závěr školy. Dovednosti do konce 12. ročníku	278
9.1 Úvodní úvahy	278
<i>Metodické kompetence v 11. a 12. ročníku</i>	– 281
<i>Aspekty sociálních a osobnostních kompetencí v 11. ročníku</i>	– 283
<i>Aspekty sociálních a osobnostních kompetencí ve 12. ročníku</i>	– 285
<i>Sociální kompetence v 11. a 12. ročníku</i>	– 287
<i>Osobnostní kompetence v 11. a 12. ročníku</i>	– 288
9.2 Pojednání po jednotlivých předmětech	289
<i>Němčina</i>	– 290 <i>Cizí jazyky</i> – 292 <i>Zeměpis</i> – 297
<i>Dějepis v 11. a 12. ročníku</i>	– 299 <i>Společenské vědy</i> – 302
<i>Sexuální výchova</i>	– 302 <i>Umělecká výchova</i> – 302
<i>Matematika</i>	– 304 <i>Biologie v 11. a 12. ročníku</i> – 305
<i>Astronomie</i>	– 308 <i>Fyzika</i> – 310 <i>Chemie</i> – 312
<i>Technologie</i>	– 314 <i>Výpočetní technika – informatika</i> – 314
<i>Hudba</i>	– 314 <i>Eurytmie</i> – 314 <i>Umělecká výchova / ruční práce / dílny</i> – 317 <i>Projekty</i> – 318
9.3 Dodatek ke kapitole 9	320
O autorech	334
Poznámky	338
Použitá literatura	366